

Fler scenarioövningar med stöd av AI

Instruktion till läraren

Syftet med denna AI-övning är inte enbart att producera fler scenarier, utan också att pröva hur AI kan stödja lärarens planering. AI kan vara användbart för att skapa variation, ge struktur och föreslå språkstöd, men resultatet behöver alltid bedömas kritiskt. Som lärare behöver du kontrollera att scenarierna är yrkesmässigt rimliga, etiskt lämpliga, förenliga med undervisningens mål och inte innehåller felaktiga eller alltför förenklade beskrivningar av vård- och omsorgsarbete.

När du granskar AI:s svar bör du särskilt ställa följande frågor:

- Är scenariot relevant inför APL?
- Är arbetsuppgiften rimlig för en elev?
- Är gränsen mellan undersköterskans, sjuksköterskans och annan personals ansvar tydlig?
- Finns ett tydligt fokus på bemötande, kommunikation, observation, rapportering och dokumentation?
- Får eleverna möjlighet att både göra, tala, lyssna, läsa, skriva och reflektera?

Prompt att klistra in i ChatGPT

Klistra nu in följande prompt i din ChatGPT. Har du en betalversion av ChatGPT kan du även ladda upp de scenarieövningar som Lokalt VO-College Göteborg-Partille-Öckerö har tagit fram.

Prompt:

Du ska agera som pedagogiskt planeringsstöd för en lärare inom kommunal vuxenutbildning. Jag undervisar vuxna elever som läser till undersköterska och som ska förberedas inför APL. Många elever utvecklar samtidigt sitt yrkesspråk på svenska.

*Jag vill att du tar fram **två genomarbetade scenarieövningar** inom området **[skriv område här]**. Scenarierna ska kunna användas i undervisning inför APL och ska träna både yrkeskunskap, professionellt bemötande och yrkesspråk.*

Utforma varje scenario enligt denna struktur:

A. Övergripande planering

- Titel
- Kort beskrivning av situationen
- Relevanta kurser/ämnesnivåer inom undersköterskeutbildningen
- Syfte och koppling till centralt innehåll
- Konkreta lärandemål

B. Förberedelse före scenarioövningen

- Vilka kunskaper eleverna behöver ha före övningen

- Centrala begrepp och yrkesord
- Förslag på kort förförståelseaktivitet
- Förslag på hur läraren kan förklara svåra begrepp med exempel

C. Genomförande

- Utrustning/rekvisita
- Roller: elev/undersköterska, patient/omsorgstagare, kollega, observatör, eventuell sjuksköterska/lärare
- Information till deltagarna
- Markörbeskrivning: namn, ålder, livssituation, behov, oro, kommunikationssätt och funktionsnivå
- Scenarioförlopp steg för steg
- Möjliga händelser eller komplikationer som kan uppstå under scenariot

D. Språk- och kunskapsutvecklande stöd

- Yrkesord som ska användas aktivt
- Exempel på vardagligt språk och hur det kan utvecklas till yrkesspråk
- Exempel på professionella fraser eleverna kan använda i mötet med patient/omsorgstagare
- Exempel på rapporteringsfraser till kollega eller sjuksköterska
- Stödmeningar för dokumentation
- Förslag på hur läraren kan arbeta med uttal, begreppsförståelse, muntlig interaktion och skriftlig dokumentation

E. Observation och debriefing

- Observationspunkter kopplade till lärandemålen
- Frågor direkt efter scenariot
- Beskrivande frågor: Vad hände?
- Analyserande frågor: Vilka bedömningar gjorde eleven? Hur fungerade kommunikationen? Vilka risker behövde uppmärksammas?
- Språkreflekterande frågor: Vilka ord och fraser fungerade bra? Vilka ord saknades? Hur kunde eleven uttrycka sig mer professionellt?
- Användningsfrågor: Vad tar eleven med sig till APL?

F. Kvalitetssäkring

Avsluta med en kort lista över vad jag som lärare behöver kontrollera innan scenariot används, till exempel kurskoppling, lokala rutiner, patientsäkerhet, ansvarsfördelning, dokumentationskrav och om språknivån är rimlig för elevgruppen.

Skriv konkret, tydligt och användbart. Scenarierna ska vara realistiska men inte för avancerade. De ska stödja elevernas utveckling av både praktiskt yrkeskunnande och ett mer precist, professionellt språk inför APL.

När du inte blir nöjd med Als svar

Om du inte skulle bli riktigt nöjd med din AIs svar kan du fortsätta chatten med förslagsvis:

- *Gör scenariot enklare språkligt men behåll det yrkesmässiga innehållet*
- *Lägg till fler språkstöd för elever som läser svenska som andraspråk*
- *Gör om scenariot så att det tydligare tränar rapportering, dokumentation och bemötande.*

Scenario Basala hygienrutiner, övre och nedre hygien

Kurser:

- Omvårdnad, nivå 1
- Social omsorg, nivå 1

Syfte och centralt innehåll:

- Bemötande, kommunikation och samarbete med andra
- Genomgång och utförande av personlig hygien
- Genomgång och utförande av basala hygienrutiner för att förhindra smitta och smittspridning vid vård- och omsorgsarbete.
- Planering, genomförande, av personnära omsorg utifrån biståndsbedömning och med utgångspunkt i den enskilda människans önskemål om och behov av stöd och hjälp.

Lärandemål:

- Eleven planerar och utför arbetsuppgifter (övre och nedre hygien) inom området med utgångspunkt i den enskilda människans önskemål och behov
- Eleven kommunicerar och samverkar med andra på ett yrkesetiskt sätt
- Eleven följer hygienrutiner och arbetar smittförebyggande

Förberedelse: Före simuleringen (undervisning, E-lärande, andra tips)

- Basala hygienrutiner och skyddsutrustning, Vårdhandboken om övre och nedre hygien.

Utrustning/ rekvisita som behöver finnas tillgänglig

- Skyddsutrustning
- Omvårdnadsdocka
- Omvårdnadssäng
- Drag/glidlakan
- Tvättfat
- Tvättlappar
- Handdukar
- Ev.inkontinensskydd

Briefing

• Vilken erfarenhet finns av simulering?• Presentera lärandemål• Förklara hur simulering går till• Inlevelse: ska inte spela, utan skapa en realistisk situation. Mer inlevelse = mer utbyte.• Det här är inte för att upptäcka styrkor/svagheter – vi är här för att lära• Förklara hur deltagarna kan få hjälp	• Allt görs i realistiskt tempo• Fördela roller• Fördela uppgifter till observatörer• Presentera scenario• Presentera rum och material• Presentera markör eller simulator• Var tydlig när scenario startar
Tystnadsplikt – det som händer här – stannar här.• Tidsåtgång (tid till förberedelse/sim/reflektion och debriefing)• Patientsäkerhet – utforska och lära på en trygg plats |
|---|---|

Deltagare

1 omvårdnadsdocka, 1 omsorgstagare/patient (markör, som talar för dockan i simuleringen), 2 personal samt 2–4 observatörer

Information till deltagare

Kort beskrivning av Lasse-Maja, hens funktionsnivå samt vad arbetsuppgiften är.

Markörbeskrivning Lasse-Maja 89 år

Tack för att du ställer upp som markör!	<ul style="list-style-type: none">• Din roll som markör är viktig för att du och resten av deltagarna ska kunna dra nytta av simuleringen, och det är därför viktigt att du försöker sätta dig in i den roll du har blivit tilldelad.• Försök att föreställa dig personen som beskrivs här. Kanske har du stött på någon liknande. Använd detta som utgångspunkt för hur du uppträder.• Lägg undan det här bladet när scenariot börjar. Kom ihåg att du bör svara på ett adekvat sätt på vad de andra deltagarna i scenariot säger och gör.
---	---

Karaktär och uttryck

Vem är personen bakom patienten? (Namn, ålder, jobb, familj, relationer, uppväxt, barndomsminnen, språk, hobby, mat, sinnen etc.)	<p>Lasse-Maja är en 89-årig person som bor på ett Vård-och omsorgsboende. Den senaste tiden har hen legat i influensa, men är nu på bättringsvägen. Allmäntillståndet är fortfarande nedsatt så Lasse-Maja behöver få omvårdnad i sängen. Lasse-Maja är orienterad i tid och rum och kan berätta hur hen vill ha det.</p> <p>Lasse-Maja har tidigare arbetat som tandläkare och varit en aktiv person. Hen är sportintresserad och pratar gärna om det.</p>
Psykiskt	Lasse-Maja är lite ledsen över att inte kunna sköta sin hygien själv. Hen ser fram emot att snart kunna vara uppe ur sängen och se på sportnyheter.
Fysiskt	Tillfälligt nedsatt allmäntillstånd
Vad hände innan scenariot började?	Lasse-Maja har börjat dagen med kaffe och macka i sängen samt fått sitt inkontinensskydd bytt vid 06:30
Förväntan på utveckling i scenario (relaterat till lärandemål)	<p>Att Lasse-Maja känner sig ren och nöjd med genomförandet.</p> <p>Att utföra personlig hygien enligt basala hygienrutiner</p> <p>Bemötande.</p>

Scenario och debriefing

Direkt efter scenario

- Om aktuellt -"Vad skulle du göra härnäst?"
- Vilken känsla har du just nu? 1 - 2 ord

Beskrivande fas

- Berätta vad som hände i scenariot (faktamässigt).
- Vid levande markör: Kontrollera om markören känner igen sig själva i beskrivningen.

Analyserande fas

- Vad har du/ni bidragit med som var till nytta för omsorgstagaren/hyresgästen och teamet?
- Exempel på frågor:
Vad fungerade bra i scenariot?
Kan du beskriva?
Vad tänker ni andra om...?
Berätta mer om när (nämner en situation) Vad tänker du om den situationen?
Vad gjorde du för att det skulle bli så?
Beskriv mer hur du tänker?
Vilka bedömningar gjorde du under tiden?
Vad var din plan och vilka beslut fattade du?
Kan du säga något mer om... Utveckla gärna...
Vad är viktigt att dokumentera från en sådan situation?
Finns det något du skulle göra annorlunda?
Skulle det förändra utgången av situationen? På vilken sätt?
Vilka utmaningar hade ni? Hur löste du/ni det?

Sammanfatta kortfattat och påminn om lärandemålen.

- Kunna samarbeta och kommunicera vid genomförande av övre och nedre hygien (Ögonkontakt, språk anpassat till mottagaren, språk och tonläge anpassat efter situationen, kroppsspråk, empatisk kommunikation, bekräftande kommunikation mm.)
- Kunna arbeta efter basala hygienrutiner
- Planera och utföra arbetsuppgift, övre och nedre hygien

Användningsfas

- Vad har du lärt dig? Och hur ska du använda det i nästa scenario/APL/arbete?

Instruktioner till observatör

Tack för att du är observatör!	I det här scenariot ska du vara observatör och det du ska fokusera på är lärandemål kopplat till scenariot.
Du ska särskilt observera följande lärandemål:	<ul style="list-style-type: none">☐ Kunna utföra övre och nedre hygien korrekt☐ Kunna arbeta efter basala hygienrutiner☐ Kunna samarbeta och kommunicera med andra. Bemötande (Ögonkontakt, språk anpassat till mottagaren, språk och tonläge anpassat efter situationen, kroppsspråk, empatisk kommunikation, bekräftande kommunikation)

Scenario Kommunikation och bemötande

Kurser:

- Funktionsförmåga och funktionsnedsättning

Syfte och centralt innehåll:

- Förmåga att individanpassa alternativa kommunikationsvägar, pedagogiska arbetssätt, hjälpmedel och välfärdsteknologi för att möjliggöra individens delaktighet och självbestämmande.
- Fysiska, psykiska, sociala, neuropsykiatriska och intellektuella funktionsnedsättningar.
- Hur samspel kan främjas genom olika sätt att kommunicera, till exempel med hjälp av sinnesstimulering, tecken, föremål och bilder.
- Olika specialpedagogiska hjälpmedel inom området.
- Pedagogiska arbetssätt, metoder och förhållningssätt som främjar individens självbestämmande och möjlighet till utveckling.
- Förmåga att utifrån ett yrkesetiskt förhållningssätt kommunicera och samarbeta samt att använda teknik för kommunikation och dokumentation.
- Kommunikationens och bemötandets grunder för ett professionellt förhållningssätt.
- Samtalsmetodik för stödjande och problemlösande samtal.

Förberedelse: simuleringen (undervisning, E-lärande, andra tips)

- Förbereda elever inför APL (Arbetsplatsförlagt lärande) - Funktionsstöd (LSS)
- Undervisning om Autism, Adhd. (Funktionsförmåga och Funktionsnedsättning nivå 1, nivå 2)
- Undervisning om; Kommunikation, Bemötande (Social Omsorg nivå 1, nivå 2)
- Undervisning om AKK-Alternativ och kompletterande kommunikation (Funktionsförmåga och Funktionsnedsättning nivå 1, nivå 2)
- Undervisning om Tydliggörande Pedagogik – Bildstöd, Struktur, Schema (Funktionsförmåga och Funktionsnedsättning nivå 1, nivå 2)
- Förberedelser:
Du ska plocka ut följande material för att kunna förbereda Lisa inför mammografin.

- Mammografi - svenska (<https://www.vgregion.se/ov/dart/fardigt-material/vard/bildstod-m-r/mammografi/>)
- Förbered med hjälp av de 8 frågorna nedan för att tydliggöra besöket ytterligare. Ta hjälp av informationen som du hittar i materialet om mammografi. Du använder dig av resursen Bildstöd (<https://bildstod.vgregion.se/>)
- Du behöver skapa ett konto. Det är kostnadsfritt. Ta ut de bilder du tror att Lisa har behov av.
- Tydliggörande frågor:
 1. Vad ska jag göra?
 2. Var ska jag vara?
 3. Vem ska jag vara med?
 4. När ska jag göra det?
 5. Hur länge ska jag göra det?
 6. Vad händer sen?
 7. Vad behöver jag?
 8. Varför ska jag göra det?

Länkar

- Bildstöd i vården - <https://www.vgregion.se/ov/dart/fardigt-material/vard/>
- Om alternativ och kompletterande kommunikation, AKK - Kunskapsguiden - <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/funktionshinder/alternativ-och-kompletterande-kommunikation/alternativ-och-kompletterande-kommunikation/>
- AKK som kommunikationsstöd - Socialstyrelsen utbildning - <https://utbildning.socialstyrelsen.se/learn/courses/455/akk-som-kommunikationsstod>
- Autism - Kunskapsguiden - <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/funktionshinder/autismspektrumtillstand/>
- Adhd attention-deficit / hyperactivity disorder - Kunskapsguiden - <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/funktionshinder/adhd/>
- Bostad med särskild service för vuxna enligt LSS - <https://www.socialstyrelsen.se/publikationer/bostad-med-sarskild-service-for-vuxna-enligt-lss-2018-6-12/>
- Delaktighet - Kunskapsguiden - <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/arbetsmetoder-och-perspektiv/delaktighet/>

Genomförande

Du går in till Lisa på eftermiddagen. Du tar med dig materialet du har förberett samt bildstödet om mammografi från DART. Du går igenom mammografischemat med Lisa i lugn takt. Medan du berättar om dagen pekar du på bilderna och på det material du förberett. Lisa blir lugn. Hon kommer ta med sig schemat imorgon för att kunna titta på det igen om hon känner sig orolig. Hon går ut till de andra på boendet och gör i ordning en smörgås.

Information till deltagare

Du arbetar som stödassistent/undersköterska på en bostad med särskild service.

Lisa 40 år

Karaktär och uttryck

Vem är personen bakom patienten? (Namn, ålder, jobb, familj, relationer, uppväxt, barndomsminnen, språk, hobby, mat, sinnen etc.)	Lisa är 40 år och bor i en bostad med särskild service. Det är ett boende för personer i behov av stöd på grund av funktionsnedsättning. Lisa har autism och adhd och behöver hjälp att strukturera upp sin vardag. Hon blir lätt stressad och nervös om det saknas rutiner. På boendet finns det personal som arbetar dygnet runt och kan ge stöd med olika saker utifrån de boendes behov.
Scenario	Imorgon ska Lisa till sin första mammografi innan hon går till sin dagliga verksamhet, som hon går till varje dag. Mammografien innebär att hon kommer komma senare till den dagliga verksamheten. Lisa tycker inte om när hennes rutiner bryts och hon känner sig stressad och orolig inför morgondagen. Hon vill inte lämna sin lägenhet och vill inte äta.

Elevreflektion och diskussion

Enskilt/Par/Alla

- Hur tror du att samtalet med Lisa hade blivit utan materialet?
- Hur upplevde du situationen? Vad var bra? Vad kändes utmanande?
- Hur tror du att Lisa upplevde situationen?
- Vad har du lärt dig av situationen?
- Kan du komma på en situation som du varit i tidigare där det hade varit hjälpsamt att använda dig av bildstöd?
- Hur kan du följa upp och utvärdera hur mammografien blev för Lisa?

Scenario Vitala parametrar, SBAR, NEWS 2

Kurser:

- Omvårdnad, nivå 1 och 2
- Hälso- och sjukvård, nivå 1 och 2

Syfte och centralt innehåll:

- Bemötande, kommunikation och samarbete med andra.
- Vanliga sjukdomstillstånd, däribland stroke.
- Använda medicinteknisk utrustning samt att utföra medicintekniska uppgifter, däribland blodtrycks- och pulskontroller, temperaturmätningar
- Hur förändringar i människors hälsotillstånd kan uppmärksammas och rapporteras på ett systematiskt sätt.
- Observation, värdering och prioritering utifrån fysiska och psykiska tillstånd samt dokumentation och rapportering av gjorda observationer och insatser.
- Planera, utföra, dokumentera och utvärdera egna arbetsinsatser

Lärandemål:

- Kunna utföra kontroll av andning, puls, blodtryck, temp
- Kunna rapportera enligt SBAR
- Kunna använda NEWS 2
- Bemötande

Förberedelse: Före simuleringen (undervisning, E-lärande, andra tips)

- Praktisk träning där elev fått uppvisa att hen behärskar varje enskilt moment - puls, bltr, AF, POX, temp
- Teoretisk kunskap och praktisk träning kring att utföra och använda NEWS 2 och SBAR
- Teoretisk kunskap om stroke och AKUT-test

Utrustning/ rekvisita som behöver finnas tillgänglig

- Säng alternativt konferensbord som kan bäddas som säng
- Penna
- BT, stetoskop
- Klocka för AF tagning
- POX, temp dessa är ok att vara attrapper
- Beställt eller skrivit ut NEWS2 kort och NEWS2 protokoll och SBAR kort o (länka till dessa)
- Markör, docka bokad alt en ritad pappersfigur (länka till pappersgubben)

Briefing

<ul style="list-style-type: none">• Vilken erfarenhet finns av simulering?• Presentera lärandemål• Förklara hur simulering går till• Inlevelse: ska inte spela, utan skapa en realistisk situation. Mer inlevelse = mer utbyte.• Det här är inte för att upptäcka styrkor/svagheter – vi är här för att lära• Förklara hur deltagarna kan få hjälp	<ul style="list-style-type: none">• Allt görs i realistiskt tempo• Fördela roller• Fördela uppgifter till observatörer• Presentera scenario• Presentera rum och material• Presentera markör eller simulator• Var tydlig när scenario startar Tystnadsplikt – det som händer här – stannar här.• Tidsåtgång (tid till förberedelse/sim/reflektion och debriefing)• Patientsäkerhet – utforska och lära på en trygg plats
---	---

Deltagare

1 patient, 1 personal samt 2–4 observatörer. Facilitator (lärare) agerar sjuksköterska som personal rapporterar till.

Information till deltagare

S: På sal 3 ligger Susanne, en patient som just kommit in på grund av oklar medvetandesänkning. Inlagd på MAVA.

B: Har tidigare haft upprepade TIA attacker, förmaksflimmer

A: Hittad av sin make när han kom hem från jobbet, hon hade ramlat i köket under matlagning. Susanne tittar upp och svarar men är slö.

R: Handlägg denna patient enligt NEWS2

Viktig information till facilliator

Vitala mätningar,

NEWS värden

Pratar sluddrigt, mumlar.

POX 92%

AF 15

BT 175/102

Puls 101 oregelbunden

ACVPU – V

Temp 37,5

Efter tagna kontroller förväntas eleven rapportera till sjuksköterskan enligt SBAR och sjuksköterskan (facilitatorn) ställer kompletterande frågor kring hälsotillstånd.

Markörbeskrivning Susanne

Tack för att du ställer upp som markör!	<ul style="list-style-type: none">• Din roll som markör är viktig för att du och resten av deltagarna ska kunna dra nytta av simuleringen, och det är därför viktigt att du försöker sätta dig in i den roll du har blivit tilldelad.• Försök att föreställa dig personen som beskrivs här. Kanske har du stött på någon liknande. Använd detta som utgångspunkt för hur du uppträder.• Lägg undan det här bladet när scenariot börjar. Kom ihåg att du bör svara på ett adekvat sätt på vad de andra deltagarna i scenariot säger och gör.
---	---

Karaktär och uttryck

Vem är personen bakom patienten? (Namn, ålder, jobb, familj, relationer, uppväxt, barndomsminnen, språk, hobby, mat, sinnen etc.)	Du är Susanne. Du är 68 år. Du är gift med Martin sedan 35 år. Ni har 3 vuxna barn tillsammans Du har tidigare arbetat som bibliotekarie. Du är frisk sedan tidigare. Inga sjukdomar eller mediciner.
Psykiskt	
Fysiskt	Du har sluddrigt, mumlande tal. Hängande mungipa. Slapp i vänster sida. Slö. Svag i vänster arm och ben.
Vad hände innan scenariot började?	Du har ramlat hemma när du lagade mat. Under fallet kände du att det vänstra benet vek sig, så att du ramlade och skrapade dig på en skåpdörr. Du har därför fått en skärskada på höger arm. Orsaken till att du ramlade är att du fått en stroke. Nu har du har precis kommit till MAVA.
Förväntan på utveckling i scenario (relaterat till lärandemål)	Allteftersom under scenariot får du svårare att uttrycka dig, blir mer svag i vänster sida.

Scenario och debriefing

Direkt efter scenario

- Om aktuellt -"Vad skulle du göra härnäst?"
- Vilken känsla har du just nu? 1 - 2 ord

Beskrivande fas

- Berätta vad som hände i scenariot (faktamässigt).
- Vid levande markör: Kontrollera om markören känner igen sig själva i beskrivningen.

Analyserande fas

- Vad har du/ni bidragit med som var till nytta för omsorgstagaren/hyresgästen och teamet?
- Exempel på frågor:
 - Vad fungerade bra i scenariot?*
 - Kan du beskriva?*
 - Vad tänker ni andra om...?*
 - Berätta mer om när (nämner en situation) Vad tänker du om den situationen?*
 - Vad gjorde du för att det skulle bli så?*
 - Beskriv mer hur du tänker?*
 - Vilka bedömningar gjorde du under tiden?*
 - Vad var din plan och vilka beslut fattade du?*
 - Kan du säga något mer om... Utveckla gärna...*
 - Vad är viktigt att dokumentera från en sådan situation?*
 - Finns det något du skulle göra annorlunda?*
 - Skulle det förändra utgången av situationen? På vilken sätt?*
 - Vilka utmaningar hade ni? Hur löste du/ni det?*

- Sammanfatta kortfattat och påminn om lärandemålen.
- Bemötande: (Ögonkontakt, språk anpassat till mottagaren, språk och tonläge anpassat efter situationen, kroppsspråk, empatisk kommunikation, bekräftande kommunikation mm.)
- Kunna rapportera enligt SBAR
- Kunna utföra kontroll av andning, puls, blodtryck, temp, POX
- Kunna använda NEWS 2

Användningsfas

- Vad har du lärt dig? Och hur ska du använda det i nästa scenario/APL/arbete?

Instruktioner till observatör

Tack för att du är observatör!	I det här scenariot ska du vara observatör och det du ska fokusera på är lärandemål kopplat till scenariot.
Du ska särskilt observera följande lärandemål:	<ul style="list-style-type: none">☐ Kunna utföra kontroll av andning, puls, blodtryck, temp, POX☐ Kunna rapportera enligt SBAR☐ Kunna använda NEWS 2☐ Bemötande (Ögonkontakt, språk anpassat till mottagaren, språk och tonläge anpassat efter situationen, kroppsspråk, empatisk kommunikation, bekräftande kommunikation mm)